

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นของครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 เกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ตามการรับรู้ของครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่ ในโรงเรียนผู้ใหญ่กรุงเทพมหานคร โดยสรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามโนทัศน์ของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ตามการรับรู้ของครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่ในต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 การให้นักศึกษาเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- 1.2 การให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- 1.3 การเสนอแหล่งวิทยากรในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- 1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- 1.5 การร่วมมือกับวิทยากรในโรงเรียนและในชุมชนที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่เกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ตามการรับรู้ของครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ครูที่สอนภาษาไทยจำนวน 52 คน และนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 จำนวน 296 คน จากโรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร 14 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยจัดทำเป็น 2 ฉบับ คือ ฉบับ ก สำหรับครูสอนวิชาภาษาไทย ฉบับ ข สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ในแต่ละฉบับมี 2 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลบางประการของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจคำตอบ (Check - list) โดยถามเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ฉบับ ก ถาม 8 ข้อ ในเรื่อง เพศ อายุ วุฒิ การเข้ารับการอบรมครูผู้สอน การศึกษาผู้ใหญ่ ระดับชั้นที่สอนในภาคปกติ จำนวนคาบที่สอนในหนึ่งสัปดาห์ ประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย ประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยสายสามัญระดับที่ 5

ฉบับ ข ถาม 8 ข้อ ในเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ สถานะที่สำเร็จการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เหตุผลที่เข้าเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่ จุดมุ่งหมายในการศึกษาต่อ วิธีการติดตามข่าวสารและหาความรู้ ความสม่ำเสมอในการติดตามข่าวสารและหาความรู้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 เกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งใช้ข้อความเหมือนกันทั้ง 2 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้คือ

1. การให้นักศึกษาเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน 9 ข้อ
2. การให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน 8 ข้อ

3. การเสนอแหล่งวิทยากรในการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน 7 ข้อ
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน 18 ข้อ
5. การร่วมมือกับวิทยากรในโรงเรียนและในชุมชนที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง จำนวน 7 ข้อ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละในการศึกษาสภาพของครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ในการศึกษาความคิดเห็นของครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 เกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 และทดสอบค่ามีขนิมเลขคณิตเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ด้วยการคำนวณค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. สภาพภาพของครูที่สอนวิชาภาษาไทย

กลุ่มตัวอย่างครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.92 มีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคืออายุ 36 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.00 วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุดส่วนใหญ่เป็นระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 84.62 รองลงมาคือระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 15.38 ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 82.69 ระดับชั้นที่สอนภาคปกติส่วนใหญ่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 67.31 รองลงมาสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 21.15 ครูภาษาไทยส่วนใหญ่สอนในโรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 สัปดาห์ละ 5-8 คาบ คิดเป็นร้อยละ 51.92 รองลงมาสอนสัปดาห์ละ 1-4 คาบ คิดเป็นร้อยละ 23.08 ประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทย 1-5 ปี เป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 38.46 รองลงมาคือระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.54 ประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทยระดับที่ 5 ของกลุ่มตัวอย่างครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง

1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.85 รองลงมาคือระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.00

2. สถานภาพของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนใหญ่เป็นชายคิดเป็นร้อยละ 52.36 มีอายุระหว่าง 15-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาอายุ 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.22 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 48.31 รองลงมาคือค้าขายคิดเป็นร้อยละ 25.34 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนภาคปกติของรัฐบาลคิดเป็นร้อยละ 49.66 รองลงมาจบการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 39.52 เหตุผลที่เข้าเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่เพราะต้องทำงานในเวลากลางวัน คิดเป็นร้อยละ 49.65 รองลงมาเพราะขาดทุนทรัพย์ในการเรียนต่อภาคปกติคิดเป็นร้อยละ 19.62 จุดมุ่งหมายในการศึกษาต่อเพราะต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 29.02 รองลงมาต้องการหาความรู้เพิ่มเติมคิดเป็นร้อยละ 19.47 การติดตามข่าวสารและหาความรู้ส่วนใหญ่คือการดูโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 27.24 รองลงมาคือการอ่านหนังสือ-พิมพ์คิดเป็นร้อยละ 25.22 ส่วนใหญ่นักศึกษาติดตามข่าวสารและหาความรู้เป็นบางวันคิดเป็นร้อยละ 61.49 รองลงมาติดตามเป็นประจำทุกวันคิดเป็นร้อยละ 34.79

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูที่สอนวิชาภาษาไทย และนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 เกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาขั้นคว่ำด้วยตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ปรากฏผลดังนี้

1. การส่งเสริมการศึกษาขั้นคว่ำด้วยตนเองด้านการให้นักศึกษาเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาขั้นคว่ำด้วยตนเอง โดยเฉลี่ยนครูและนักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่าครูภาษาไทยมีการปฏิบัติมาก 5 ข้อ ใ้แก่ ซึ่งแรงให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาขั้นคว่ำ อธิบายหรืออภิปรายถึงประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาขั้นคว่ำ ซึ่งให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการอ่านและการฟังที่มีต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน กระตุ้นให้ผู้เรียนไปศึกษาขั้นคว่ำด้วยตนเอง เช่น เล่าเรื่องหรือแนะนำให้ไปค้นคว่ำเอง ครูภาษาไทยปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างในการรักการศึกษาขั้นคว่ำ นอกจากนี้โดยเฉลี่ยนครูและนักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่าครูภาษาไทยมีการปฏิบัติน้อย 2 ข้อ ใ้แก่ นำตัวอย่างบุคคลที่ประสบผลสำเร็จจากการศึกษาขั้นคว่ำด้วย

ตนเองมาเสนอแก่ผู้เรียน จัดการประกวดเรียงความหรือคำขวัญเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาชั้นคว่ำ ส่วนข้อที่ครูเห็นว่าครุภาษาไทยมีการปฏิบัติมาก แต่นักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่ามี การปฏิบัติน้อย 2 ข้อ ได้แก่ ประเมินผลการเรียนจากการให้ผู้เรียนศึกษาชั้นคว่ำ เช่น นำ เรื่องที่มอบหมายให้ผู้เรียนชั้นคว่ำมาออกข้อสอบ ยกย่องชมเชยเมื่อผู้เรียนได้ไปศึกษาชั้นคว่ำ

2. การส่งเสริมการศึกษาชั้นคว่ำด้วยตนเอง ด้านการให้นักศึกษามีความรู้ความ เข้าใจวิธีการศึกษาชั้นคว่ำด้วยตนเอง โดยเฉลี่ยครูและนักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่าครุภาษาไทยมี การปฏิบัติมาก 4 ข้อ ได้แก่ อธิบายและฝึกทักษะการฟังเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้หรือข้อมูล ชี้แจงถึงวิธีชั้นคว่ำในด้านการอ่าน ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดและรู้จักสังเกต ชี้แจงถึงวิธีการศึกษา ชั้นคว่ำที่ถูกต้อง นอกจากนี้โดยเฉลี่ยครูและนักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่าครุภาษาไทยมีการปฏิบัติ น้อย 3 ข้อ ได้แก่ ฝึกทักษะการถามหรือการสัมภาษณ์ แนะนำให้ผู้เรียนรู้จักวิธีศึกษาหรือวิธีการ ใช้ห้องสมุด กำหนดจุดประสงค์ของการศึกษาชั้นคว่ำด้วยตนเองแต่ละครั้ง ส่วนข้อที่ครูเห็น ว่าครุภาษาไทยมีการปฏิบัติมากแต่นักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อย 1 ข้อ ได้แก่ แนะนำ ให้ผู้เรียนรู้จักวิธีบันทึกข้อมูลจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ

3. การส่งเสริมการศึกษาชั้นคว่ำด้วยตนเอง ด้านการเสนอแหล่งวิทยาการใน การศึกษาชั้นคว่ำด้วยตนเอง โดยเฉลี่ยครูและนักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่าครุภาษาไทยมีการปฏิบัติ น้อย 6 ข้อ ได้แก่ แนะนำผู้เรียนให้รู้จักใช้บริการของห้องสมุดในชุมชน แนะนำผู้เรียน ศึกษาออกสถานที่ในวันหยุด เช่น พิพิธภัณฑ์ วัด สถานที่ท่องเที่ยว ชมการแสดงที่ชุมชน จัดขึ้น เป็นต้น แนะนำรายการวิทยุหรือรายการโทรทัศน์ที่น่าสนใจให้ผู้เรียนติดตาม เสนอ รายชื่อวิทยาการหรือผู้มีความรู้เพื่อให้ผู้เรียนไปศึกษาชั้นคว่ำด้วยการสัมภาษณ์หรือได้ถาม แนะนำ แหล่งวิทยาการโดยการจัดป้ายนิเทศ จัดทำรายการหนังสือที่น่าสนใจประจำเดือนที่ป้ายนิเทศ ส่วนข้อที่ครูเห็นว่าครุภาษาไทยมีการปฏิบัติมากแต่นักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อย 1 ข้อ ได้แก่ แจงรายชื่อหนังสืออ้างอิงประกอบการเรียนแก่ผู้เรียน

4. การส่งเสริมการศึกษาชั้นคว่ำด้วยตนเอง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเพื่อส่งเสริมการศึกษาชั้นคว่ำด้วยตนเอง โดยเฉลี่ยครูและนักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่าครุภาษาไทยมีการปฏิบัติ น้อย 9 ข้อ ได้แก่ ให้ผู้เรียนฟังเทปคำบรรยายทางวิชาการ เรื่องราว หรือบทความต่าง ๆ ที่ครูบันทึกไว้ให้ผู้เรียนเตรียมเรื่องมาเล่าหน้าชั้น ให้ผู้เรียนศึกษาเรื่อง

ที่เรียนมาล่วงหน้า ให้ผู้เรียนจัดทำบรรณานุกรมหนังสือที่อ่านแล้วรวบรวมไว้ ให้ผู้เรียนแนะนำหนังสือที่อ่านแล้วและนำเสนอใจต่อเพื่อน จัดให้มีการสนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้อ่าน ให้ผู้เรียนศึกษาหาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิทยาคารต่าง ๆ แล้วนำมาจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียน จัดเวลาให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าในช่วงโมงเรียน นอกจากนั้นโดยเฉลี่ยครูและนักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่าครูภาษาไทยมีการปฏิบัติมาก 4 ข้อ ได้แก่ ให้ผู้เรียนหาข่าวสารคดี บทความ เรื่องราวต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์ วารสาร มอบหมายให้ผู้เรียนทำรายงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง ติดตามผลงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า ข้อที่ครูเห็นว่าครูภาษาไทยมีการปฏิบัติมากแต่นักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่ามีการปฏิบัติ น้อย 3 ข้อ ได้แก่ ให้ผู้เรียนฟังข่าวรายการต่าง ๆ ทางวิทยุหรือโทรทัศน์ ให้ผู้เรียนหาคำตอบเมื่อเกิดความสงสัยโดยให้ศึกษาค้นคว้าเองและเสนอแหล่งวิทยาคารให้ จัดพิมพ์เอกสารประกอบการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนไปศึกษาเอง ข้อที่ครูเห็นว่าครูภาษาไทยมีการปฏิบัติ น้อยแต่นักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่ามีการปฏิบัติมาก 1 ข้อ ได้แก่ จัดเตรียมหัวข้อเรื่องเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า และข้อที่ครูเห็นว่าครูภาษาไทยปฏิบัติ น้อยที่สุด ส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่า มีการปฏิบัติ น้อย 1 ข้อ ได้แก่ จัดมุมหนังสือชั้นในชั้นเรียน

5. การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้านการร่วมมือกับวิทยาคารใน โรงเรียนและในชุมชนที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยเฉลี่ยครูและนักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่าครูภาษาไทยมีการปฏิบัติ น้อย 6 ข้อ ได้แก่ ร่วมมือกับบรรณารักษ์จัดเตรียมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนค้นคว้า ร่วมมือกับบรรณารักษ์แนะนำหนังสือ ทำบรรณานุกรมหนังสือ ร่วมมือกับบรรณารักษ์จัดนิทรรศการในโรงเรียน ฝึกผู้เรียนเรื่อง มารยาทในการใช้ห้องสมุด การรักษาหนังสือ และวัสดุต่าง ๆ ในห้องสมุด ให้ความร่วมมือในการจัดป้ายนิเทศเพื่อเสนอรายการหนังสือที่น่าสนใจ มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกและจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดโรงเรียน นอกจากนั้นโดยเฉลี่ยครูและนักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่าครูภาษาไทยมีการปฏิบัติมาก 1 ข้อ ได้แก่ อบรมให้ผู้เรียนรู้จักมารยาทและ เคารพสถานที่ที่ไปศึกษาค้นคว้า เช่น ห้องสมุดชุมชน ห้องสมุดสถาบันอื่น วัด พิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น

การอภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การให้นักศึกษาเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นว่าครูภาษาไทยมีการปฏิบัติมากในค่านี้นี้ แสดงว่าครูภาษาไทยเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และได้มีการส่งเสริมให้เกิดขึ้นแก่นักศึกษา โดยเฉพาะการชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของการอ่าน และการฟังที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน หมวดวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 ข้อ 6 (2530: 9) ที่กล่าวว่า "เพื่อให้เข้าใจและสามารถวิเคราะห์เรื่องราวที่ไต่หัง ให้อ่าน จากบุคคลหรือจากสื่อมวลชน อันจะทำให้เกิดวิจารณ์" และตรงกับความคิดเห็นของ ศรีศิลป์ บุญขจร (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2526: 681) ที่กล่าวว่า "ปัจจุบันการอ่านและการฟังมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตมากกว่ายุคที่ผ่านมา และเป็นวิธีการที่ดีที่สุดวิธีการหนึ่งในการติดตามเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่ละเอียดรอบคอบมากกว่าการรับสารจากสื่อมวลชนอื่น ๆ" ส่วนในด้านการจัดการประกวดเรียงความหรือคำขวัญเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้า ทั้งครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นว่าครูภาษาไทยมีการปฏิบัติน้อย ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของ พวงเพ็ญ เป็ล่งปลั่ง (2529: 139) ที่พบว่า "ครูภาษาไทยจัดการประกวดการเขียนต่าง ๆ มาก เช่น คำขวัญ เรียงความ ย่อความ ร้อยกรอง ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนในภาคปกตินั้น ครูมีเวลาจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้มาก แต่การเรียนการสอนในเวลากลางคืน ห้องเร่งสอน เพราะมีชั่วโมงเรียนน้อยกว่าภาคปกติ ดังนั้นการที่จะจัดเตรียมโครงการเพื่อจัดการประกวดเรียงความหรือคำขวัญ จึงมีการปฏิบัติได้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นวลเสน่ห์ วงศ์เชิดธรรม (2522: 176) ที่พบว่า ในโรงเรียนผู้ใหญ่ในทางปฏิบัติจริง อาจจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้ตามที่ห้องการ อาจจะเป็นเพราะไม่มีความพร้อมทั้งครู นักศึกษา อุปกรณ์ และเวลา เพราะครูห้องสอนในภาคปกติ จึงไม่มีเวลาจัดเตรียมโครงการต่าง ๆ และนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพห้องทำงานในเวลากลางวัน จึงไม่ค่อยมีเวลาที่จะสนใจมากนัก

2. การให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นว่า ครูภาษาไทยมีการปฏิบัติมากในค่านี้นี้ โดยเฉพาะการอธิบายและฝึกทักษะเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้หรือข้อมูลการชี้แจงถึงวิธีค้นคว้าในด้านการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิมลศิริ ร่วมสุข (2522: 78) ให้รวบรวมปัญหาในการสอนวิชาภาษาไทยไว้ว่า "ในการสอนทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ครูไม่แบ่งเวลาในการฝึกทักษะให้มีส่วนที่เหมาะสมกัน ครูส่วนใหญ่จะเน้นเฉพาะการอ่าน การเขียน และการฟังเท่านั้น ส่วนการพูดครูให้ความสำคัญน้อย" ส่วนในด้านการแนะนำให้รู้จักวิธีค้นคว้าหรือวิธีการใช้ห้องสมุด ทั้งครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่ มีความเห็นว่าครูภาษาไทยมีการปฏิบัติน้อย ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของ กาญจนนา สุวรริตนากร (2528: 58) ที่พบว่า ทั้งครูภาษาไทยและนักเรียนเห็นว่า ครูแนะนำวิธีการให้นักเรียนค้นคว้าจากห้องสมุดมาก ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสภาพความเป็นจริงห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่จะปิดบริการแล้วในช่วงเวลาที่นักศึกษาผู้ใหญ่มาโรงเรียนรวมทั้งการเรียนการสอนในเวลากลางวัน ครูต้องเร่งสอนเพราะมีชั่วโมงเรียนน้อยกว่าภาคปกติ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัตนา ห่มไพศาล และศิริชัย กาญจนวาสี (2524: 131) ที่กล่าวว่า "เวลาที่นักศึกษาจะเข้าห้องสมุดมีน้อย ส่วนบางโรงเรียนที่มีการเปิดบริการห้องสมุดในเวลากลางวัน แต่หนังสือและเอกสารสำหรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักศึกษาผู้ใหญ่ และความสนใจของนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ใหญ่แล้วมีน้อยมาก"

3. การเสนอแหล่งวิทยาการในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นว่า ครูภาษาไทยมีการปฏิบัติน้อยในค่านี้นี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ หุสสดี รุวังควัฒน์ (2529: 114) ที่พบว่าหัวหน้าหมวดวิชาและครูภาษาไทยเห็นว่าครูใช้แหล่งวิทยาการชุมชนประเภทต่าง ๆ ประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยน้อย และ วรลักษณ์ รัตติกาลชลากร (2525: 123) ให้เหตุผลว่า "อุปสรรคประการสำคัญที่ทำให้ครูไม่มีโอกาสใช้แหล่งวิทยาการในการเรียนการสอนก็คือ เวลาที่จะจัดกิจกรรมให้แก่แก่นักเรียนมีจำกัด เพราะเนื้อหาในหลักสูตรมีมาก ครูจึงมุ่งสอนเนื้อหาวิชาให้ทันตามหลักสูตรกำหนด การใช้แหล่งวิทยาการจึงเป็นไปได้ยาก" และเมื่อพิจารณารายละเอียดผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นว่าครูภาษาไทย

มีการปฏิบัติน้อย โดยเฉพาะการจัดทำรายการหนังสือที่น่าสนใจประจำเดือนที่ป้ายนิเทศ ซึ่ง พรทิพย์ กอสุวรรณ (2522: 80) ได้กล่าวว่า "อาจเป็นเพราะครูไม่มีเวลาหรือขาดงบประมาณ จึงควรจะมีการช่วยเหลือครูภาษาไทยในด้านนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ใคร่รู้ชวนชวหาหนังสือเหล่านั้นมาอ่านให้เกิดประโยชน์"

4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นว่า ครูภาษาไทยมีการปฏิบัติน้อยในด้านนี้ โดยเฉพาะการจัดมุมหนังสือในชั้นเรียน การให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ แล้วนำมาจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียน ซึ่งผลงานวิจัยของ ชูลี ชีชวาลกิจ (2525: 67) ที่พบว่าปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้นมีปัญหาและอุปสรรค คือ นักเรียนไม่สนใจ ไม่เข้าใจ และไม่เห็นความสำคัญ ครูบางส่วนไม่ร่วมมือและสนับสนุน นอกจากนั้นยังมีปัญหาค้นเวลา อุปกรณ์ และงบประมาณ นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นว่า ครูภาษาไทยมีการปฏิบัติมากได้แก่ การให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง ซึ่งผลงานวิจัยของ หวงเพ็ญ เปล่งปลั่ง (2529: 138) พบว่าวิธีการที่ครูภาษาไทยนำมาใช้ในการวัดและประเมินผลมาก คือการตรวจสอบแบบฝึกหัด ทั้งนี้ อาจกล่าวไว้ว่าการให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง ผู้เรียนจะต้องไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มาตอบข้อคำถามในแบบฝึกหัด ซึ่งครูจึงให้ความสำคัญกับการตรวจสอบแบบฝึกหัดมาก นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การมอบหมายให้ผู้เรียนทำรายงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล มีการปฏิบัติมารองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พันธุทิพา หลาบเลิศบุญ (2529: 71) ที่พบว่า วิธีที่ครูใช้มากที่สุดคือการให้ค้นคว้าแล้วเขียนรายงานส่งเป็นกลุ่มและรายบุคคล และประเมินผลรายงานของนักเรียน

ข้อที่ครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยครูเห็นว่า ครูภาษาไทยมีการปฏิบัติมาก แต่นักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่าครูภาษาไทยมีการปฏิบัติน้อย ได้แก่ ให้ผู้เรียนหาคำตอบเมื่อเกิดความสงสัยโดยให้นักศึกษาค้นคว้าเอง ให้ผู้เรียนฟังข่าวรายการต่าง ๆ ทางวิทยุหรือโทรทัศน์ ซึ่งอาจเป็นเพราะนักศึกษาผู้ใหญ่มีความคาดหวังที่จะให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมเหล่านี้ให้มาก เมื่อครูจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้ตามที่คาดหวังไว้จึงมี

ความเห็นว่าการภาษาไทยปฏิบัติในค่านี้น้อย แต่ครูผู้สอนมีความเห็นว่าคนได้ปฏิบัติในด้านนี้มากแล้ว ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับความคึกคักเห็นของครูสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูลี ชีชวาลกิจ (2526: 62, 65) ที่พบว่า กิจกรรมการฟังที่ครูจัดในระดับมาก คือ การฟังข่าว อภิปราย ปาฐกถา ใ้หาที่หรือต่อกลอนสดจากโทรทัศน์หรือวิทยุ และกิจกรรมการอ่านในวิชาหลักภาษาที่จัดในระดับมาก คือการพิมพ์เอกสารประกอบการเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ไปศึกษารายละเอียด เนื่องจากการพิมพ์เอกสารเป็นวิธีการที่ทำได้ง่าย เหมาะสำหรับการเรียนที่มีเวลาจำกัด นักเรียนจะได้ไปศึกษารายละเอียดเองได้ ปัญหาของการจัดพิมพ์ก็มีน้อย ครูอาจใช้วิธีการค้นคว้าเนื้อหาตนเองหรือมอบหมายให้นักเรียนแบ่งกลุ่มไปศึกษาค้นคว้ามากก็ได้

5. การร่วมมือกับวิทยากรในโรงเรียน และในชุมชนที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นว่าภาษาไทยมีการปฏิบัติในค่านี้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมจิต พรหมเทพ (2515: 43) ที่พบว่า ความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนกับบรรณารักษ์มีน้อย ทั้ง ๆ ที่บรรณารักษ์ได้จัดเตรียมห้องสมุด จัดหาวัสดุบริการแก่ครูผู้สอนให้นักเรียนมีทักษะในการใช้ห้องสมุด ครูสังคมศึกษามีความสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวของห้องสมุดน้อยมาก ครูส่วนมากอ้างว่าการสอนด้วยวิธีให้นักเรียนค้นคว้าเองนั้นช้า ทำให้สอนไม่ทันหลักสูตรที่วางไว้ และเมื่อพิจารณารายละเอียดผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นว่าภาษาไทยมีการปฏิบัติในค่านี้น้อย โดยเฉพาะให้ความร่วมมือในการจัดป้ายนิเทศเพื่อเสนอรายการหนังสือที่น่าสนใจ ร่วมมือกับบรรณารักษ์แนะนำหนังสือ ทำบรรณานุกรมหนังสือ ซึ่งอาจเป็นเพราะห้องสมุดโรงเรียนปิดในเวลาที่นักศึกษาผู้ใหญ่ไปโรงเรียน จึงขาดการประสานงานระหว่างครูกับบรรณารักษ์ และจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าครูที่สอนการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นครูที่สอนภาคปกติด้วย ซึ่ง วีระชัย มีชอบธรรม (2520: 110) ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า "ตามปกติครูที่สอนการศึกษาผู้ใหญ่เป็นครูที่สอนภาคปกติด้วย เมื่อสอนภาคปกติมาตลอดทั้งวันแล้วมาสอนตอนเย็นอีกย่อมทำให้เหน็ดเหนื่อย และไม่มีเวลาจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกับภาคปกติ" และจากผลงานวิจัยของ พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญ (2518: 110) ยังพบว่า การประสานงานระหว่างครูกับบรรณารักษ์ยังไม่ได้เป็นโดยจงใจ แต่อย่างไรก็ตาม สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2523: 41) ได้ให้ข้อเสนอนี้ไว้ว่า "ครูภาษาไทยควรเป็นผู้ที่รู้

แหล่งวิทยากรที่ทั้งที่เป็นบุคคล (Human resources) สถาบัน (Institutional resources) และที่เป็นเอกสาร (Documental resources) และนำแหล่งวิทยากรเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสอนภาษาไทย เพื่อเด็กจะได้รับความรู้อย่างเต็มที่ และต้องร่วมมือกับวิทยากรทั้งในโรงเรียนและในชุมชน" และเมื่อพิจารณารายละเอียดผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบอีกว่ามีเพียงข้อเดียวที่ครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นว่าครูภาษาไทยปฏิบัติมาก ใ้แก่อบรมผู้เรียนรู้จักมารยาทและเคารพสถานที่ที่ไปศึกษากันคว่า เช่น ห้องสมุดชุมชน ห้องสมุดสถาบันอื่น วัด พิพิธภัณฑ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประหยัค สายวิเชียร (2519: 37) ที่พบว่า ครูส่วนมากอบรมมารยาทที่พึงปฏิบัติในการใช้ประโยชน์จากแหล่งความรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์และอภิปรายผลด้านความคิดเห็นของครูภาษาไทยและนักศึกษาผู้ใหญ่ เกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษากันคว่าด้วยตนเองของนักศึกษาดูใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ในโรงเรียนผู้ใหญ่กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับกรมการศึกษานอกโรงเรียน

1. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้มีโอกาสสอบถามครูในแต่ละโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยได้เห็นสภาพความเป็นจริงที่ว่า แหล่งวิทยากรในโรงเรียนคือห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่เปิดการให้บริการในเวลาที่นักศึกษาผู้ใหญ่มาเรียนและในวันหยุด ซึ่งการศึกษากันคว่าด้วยตนเองนั้นจำเป็นต้องใช้แหล่งวิทยากร ดังนั้นจึงควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในด้านแหล่งวิทยากรในโรงเรียนผู้ใหญ่ เพื่อขยายเวลาเปิดบริการของห้องสมุดเพิ่มขึ้น เพื่อให้ นักศึกษาผู้ใหญ่ได้ใช้บริการได้อย่างเต็มที่
2. เนื่องจากไม่มีรายวิชาการศึกษากันคว่าเบื้องต้นในหลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 และระดับ 4 แต่การศึกษาทั้ง 2 ระดับเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสืบเนื่องต่อไปยังระดับ 5 ดังนั้นควรกำหนดรายวิชาการศึกษาเบื้องต้นไว้ในหลักสูตรการศึกษา

ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 และระดับ 4 เพื่อเป็นการปลูกฝังและปูพื้นฐานให้นักศึกษาผู้ใหญ่
รักการศึกษาค้นคว้า และฝึกทักษะการค้นคว้าอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาระดับสูงต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับครูภาษาไทย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ในด้านการร่วมมือกับวิทยากรในโรงเรียน และใน
ชุมชนที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ครูภาษาไทยมีการปฏิบัติน้อย ดังนั้นจึงควร
มีการร่วมมือกับทุกฝ่ายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่
ทั้งฝ่ายครูภาษาไทย ครูประจำวิชาอื่น ๆ ตลอดจนบรรณารักษ์ห้องสมุด

2. จากผลการวิจัยพบว่า ในด้านการเสนอแหล่งวิทยากรในการศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเอง ครูภาษาไทยมีการปฏิบัติน้อย ดังนั้นจึงควรนำวิทยากรในโรงเรียนและในชุมชน
ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ วัตถุ หรือบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า
ให้แก่นักศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

3. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนใหญ่ (61.49 %) ติดตามข่าว
สารและหาความรู้เป็นประจำวัน ดังนั้นครูจึงควรกระตุ้นให้นักศึกษาติดตามข่าวและเหตุการณ์จาก
สื่อมวลชนเป็นประจำ เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษาเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 5 ในส่วนภูมิภาค

2. ควรมีการศึกษาบทบาทของครูในหมวดวิชาอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเอง เพื่อเปรียบเทียบกับบทบาทของครูภาษาไทย

3. ควรมีการศึกษาบทบาทของครูในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของ
นักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญในระดับอื่น ๆ